

VÝTVARNÉ A PROSTOROVÉ ŘEŠENÍ NOVÉ TEMATICKÉ EXPOZICE RELIKVIÁŘE SV. MAURA, SHZ BEČOV - nabídka
AUTORSKÁ ZPRÁVA

heslo: SVĚTLO 4/5

KRÁSA/RELIGIOZITA/PŘÍBĚH

Tři slova vyjadřují podstatu budoucí expozice a způsoby jakými lze na unikátní exponát nahlížet.

Expozici členíme na dvě části, na část koncipovanou hravě a interaktivně, zde prezentujeme historii relikviáře, dobové souvislosti a zlatnické řemeslo, tato část je světlá, je doplněna multimédií a oživena tematickými interaktivitami a hrami.

Druhá, pravá polovina expozice ve které je umístěn relikviář, je koncipována jako klidný, temný prostor, který ponechává nerušeně vynít krásu vystavených artefaktů. Pracujeme zde se světlem - tmou, hudbou a neutrálním výstavním fundusem, vytváříme důstojné pozadí pro relikviář sv. Maura a umožňujeme jej vnímat, z hlediska uměleckého, tak také pohledem věřícího člověka - jako relikvii.

1. Koncepce tematické expozice

Exponáty a jejich příběh komponujeme tak, aby návštěvníka „vedly“ expozici a nerušeně působily na diváka. Návrh se snaží o jednoduché přehledné uspořádání, umožňující návštěvníkům volbu, do jaké hloubky se seznámí s představovaným tématem.

Návštěvník expozice zde není pasivním příjemcem informací, naopak expozice jej vybízí k aktivnímu vyhledávání informací, ke hře, k prožití si celé expozice. Expozice je doprovázena v adekvátní míře multimédií, projekcemi, monitory a dotykovými obrazovkami, na kterých se návštěvník může seznámit podrobněji s tématem v různých jazykových mutacích.

Důležitou součástí expozice jsou také mechanické interaktivní prvky, mezi něž patří interaktivní mapy či fotografie, které jsou složeny z rastru otočných trojstěnů, otočné osmistěny s časovými údaji, Podrobnější informace k tématu, dokumenty které potřebují ochranu před světlem a v poslední řadě různé skládačky, kvízy, hry a modely jsou skryty v zásuvkách nacházejících se v panelech či v soklech vitrín.

Expozice je přístupná všem kategoriím návštěvníků. Je vnímatelná všemi smysly a tudíž vstřícná i k hendikepovaným návštěvníkům - haptická stezka, ozvučení a vhodné umístění exponátů. Grafické řešení by mělo zohlednit vnímání hůře vidících osob.

Exponátům je poskytnuta patřičná ochrana proti poškození mechanickému, zářením či změnou teploty a vlhkosti. U exponátů, které jsou citlivé na světlo, je jejich nasvícení regulováno pomocí čidla, které reaguje na pohyb osob v okolí vitríny, v případě příchodu návštěvníka se světlo zintenzivní a po jeho odchodu se ztlumí, nejcitlivější materiály mohou být kryty „roletkou“ u které exponát odkryje až při bezprostřední přítomnosti diváka.

2. Návaznost na prohlídkové okruhy hradu a zámku Bečov.

Umístění relikviáře v Pluhovském paláci je již třetím místem, kde se dlouhodoběji relikviář v Bečovském sídle nacházel, tento fakt bychom rádi připomenuli prostřednictvím vzájemných odkazů propojujících novou expozici, prohlídkové trasy zámku a hradu.

3. Pohyb návštěvníků v expozici

Expozici je možno procházet a vnímat vícero způsoby. Základním a nejučenějším způsobem prohlídky expozice je procházet expozici v souladu s prohlídkovou trasou, která začíná ve vstupním

sále, kde se seznamujeme se vznikem relikviáře, jeho prvními vlastníky a s místy, kde se nacházel. Pokračujeme expozicí vlevo do části, která ozřejmuje příběh relikviáře, jeho ukrytí, hledání, objevení a restaurování. Po tomto důkladném seznámení se s historií relikviáře procházíme vstupní halou a vstupujeme do pravé poloviny objektu, kde se nachází trojice sálů. Finální část prohlídky tvoří vrchol celé expozice, kde jsou představeny nejcennější exponáty, architektonicko-výtvarné řešení vrcholné části expozice vyzdvihuje umělecké a duchovní kvality vystavených exponátů.

Celá expozice je řešena jako vícesměrná, což nám umožňuje nabídnout i variantu svobodného procházení sálů, návštěvník si tak může skládat příběh relikviáře z jednotlivých prvků mozaiky a záleží jen na něm, do jaké hloubky se s představovaným tématem seznámí.

Pro diváky, kteří přichází přímo za relikviářem, je určen nejmenší a nejexkluzivnější prohlídkový okruh, který zahrnuje trojici sálů v jejímž středu se nachází trezorová místnost s relikviářem.

4. Popis jednotlivých sálů

Příchod k expozici

Vstupujeme do Pluhovského paláce v jeho střední části, procházíme chodbou, kde se seznamujeme se základními informacemi o objektu, ve kterém se nacházíme. V prostoru před toaletami je umístěna samoobslužná šatna, ve které si odložíme a dále, vedeni orientačním systémem, pokračujeme do prvního patra. V tomto patře se nachází posezení, můžeme si zde koupit občerstvení a seznámit se zde se základními fakty o expozici. Pokud jsme si již nekoupili lístky na centrální pokladně, můžeme si je zakoupit i zde (v souladu s celkovou koncepcí prodeje vstupenek na Bečově buď v automatu či na pokladně, která může být spojena s obchodem se suvenýry). Dále procházíme turnikety, které nás pouští na schodiště vedoucího do posledního patra, které je věnováno nové expozici.

Vstupní sál expozice

Ve vstupním sále se nachází prolog expozice, ve které se seznamujeme pomocí velkoformátové mapy umístěné na podlaze sály s místy, kde se relikviář nacházel.

V místě měst, kde relikviář pobýval, jsou postaveny stojany s dotykovými monitory, ve kterých se blíže seznamujeme s událostmi, které se v nich odehrály. Podlahová mapa, pro naši jednodušší orientaci, představuje současný geopolitický stav Evropy.

V čele sálu se nachází zakřivený panel, který je pozadím pro velkoformátovou projekci představující animovanou formou období od vzniku relikviáře v 13. století po jeho zakoupení Alfrédem de Beaufort-Spontin v roce 1838.

Dále jsou zde umístěny mechanické hrací prvky – otočné trojstěny s motivem měst, ve kterých se relikviář nacházel (Florennes, Bečov, Praha).

Druhý interaktivní prvek – dotyková obrazovka názorně ukazuje vývoj mapy Evropy od 13. století do současnosti a zároveň i místo, kde se v danou chvíli relikviář nacházel.

Úvodní sál slouží jako rozcestník, který směřuje diváka na cestu pátrající po stopách relikviáře či přímo k relikviáři.

Sál zabývající se historií relikviáře od roku 1838 po rok 1984

Po základním seznámení se s pozadím vzniku relikviáře pokračujeme do sálu nacházejícího se na levé straně vstupního sálu. V tomto sále je představena novodobá historie relikviáře. Členění sálu sleduje jednotlivé historické události, které jsou představeny, jak pomocí exponátů, tak také pomocí výstavní grafiky. Nejdůležitější – přelomová data jsou promítána na zem. Osud relikviáře v období mezi léty

1945-1985, ve které až na původní majitele byla jeho existence neznáma, symbolizuje polotransparentní "stěna", která je tvořena pravidelnou strukturou lanek svěšených ze stropu.

V této struktuře pomocí světla a odlišné barevnosti částí lanek bude vytvořena nekonkrétní silueta něčeho, co se hledá a o čem se nyní neví, jak "TO" vypadá.

Do této "stěny" lze vstoupit a snažit se odkrýt její tajemství - bude v ní ukryt nejen tajemný předmět, ale i jedna z indicií, které pomohou dětem najít tajemný předmět.

Tato "stěna" člení sál na část před úkrytem relikviáře a na dobu, kdy byl relikviář v úkrytu. Na stranu "stěny" která je otočena směrem do doby před rokem 1945 navrhujeme promítnout letopočet, případně dobové fotografie a dokumenty, ale tak aby se nepřekrylo "TO". Na druhé straně bude projekce letopočtu 1984 případně fotografie a dokumenty z této doby.

Podlaha závěru sálu je opatřena grafikou – mapou, výřezem střední Evropy v roce 1984, v místě Prahy a Vídně jsou podobně jako ve vstupním sále umístěny interaktivní dotykové monitory. Dále je zde vyznačena poloha Norimberku a vzdálenost 150 km od něj.

Sál – nalezení relikviáře

Tento sál je členěn pomocí vestavby na dvě poloviny. Ve vstupní části je umístěna projekce zachovaných autentických záběrů z objevení relikviáře. V poslední fázi pátrání již bylo zřejmé co se hledá, prostor, kde by se předmět měl nacházet byl ale stále dosti rozsáhlý – byl jím celý areál bečovské sídla. Tento fakt znázorňujeme pomocí plánu Bečova, který je umístěn na podlaze v této části sálu. Po stranách vstupu jsou umístěny panely s ilustrací kramářské písně a se směrovým reproduktorem či sluchátkem umožňující si tuto píseň poslechnout.

Po zhlédnutí filmu pokračujeme do druhé části sálu, ve které je nainstalováno diorama náleзовé situace a vitrína se skupinou lahví pocházejících ze sbírek rodu Beaufort-Spontin.

Řada místností – restaurování relikviáře, zlatnické řemeslo, současnost a interaktivní model

V dalších menších sálech se seznamujeme s průběhem restaurování relikviáře, v první místnosti jsou vystaveny makety jádra relikviáře společně s náčiním použitým při restaurování relikviáře. Návštěvník si zde může zakusit práci restaurátora a pomocí mechanické stavebnice si může zrekonstruovat relikviář.

V další místnosti je představena zlatnická dílna a zlatnické řemeslo a techniky na příkladu použitých technik na relikviáři. Je zde umístěn zlatnický stůl a ve vitrinách jsou instalovány příklady jednotlivých technik.

V posledním z této trojice sálu je umístěna transportní truhlice, ve vitrině je vystaven převozní pas relikviáře, druhá polovina místnosti je věnována interaktivnímu modelu relikviáře.

Po důkladném se seznámení s historií relikviáře a se zlatnickými technikami procházíme vstupním sálem a pokračujeme do vrcholné části expozice nacházející se v sálech napravo od vstupu.

PRAVÁ ČÁST

Sál kult svatých, druhy relikviářů – místnost zklidnění

Vstupujeme do „ předpokoje“ trezorové místnosti s relikviářem, která slouží ke zklidnění se a k seznámení se s fenoménem kultu světců, se sakrálním významem relikvií, s formami schrán – relikviářů sloužících pro jejich uchování.

V tomto sále dále představujeme různé typy relikviářů, způsoby jejich prezentování v církevním prostředí a téma poutí, které je nerozlučně s relikviemi spjato.

Tento sál připravuje diváka ke vstupu do sálu s relikviářem, zklidňuje jej a „připravuje“ na setkání s vyjimečným a unikátním domečkovým relikviářem sv. Maura.

Trezorová místnost – relikviář sv. Maura

Vstupujeme do trezorové místnosti, ve středu temného sálu se třpytí relikviář, který je umístěn v bezpečnosti vitríně, která sahá až do stropu. Sálem zní tlumená hudba – chorál a mimo relikviáře se zde nenachází žádný jiný exponát.

Sál je potemnělý, ponechávající veškerou dominanci relikviáři. Jelikož nelze relikviář vnímat jen jako umělecké dílo, ale i jako schránu na relikvii s jejím duchovním obsahem, přetváříme v případě konání poutě či bohoslužby, pomocí práce se světlem a jeho lomem sál trezorové místnosti na prostor pro meditaci, případně pro bohoslužbu.

Závěrečná místnost – ikonografie relikviáře sv. Maura, původní jádro

Po prohlídce relikviáře vstupujeme do posledního sálu expozice, kde si důkladněji prohlédneme původní dubové jádro relikviáře, detaily zlatnické výzdoby, fragmenty jeho obsahu a výzdoby.

Součástí panelů budou zásuvky obsahující materiály použité na relikviáři, na které si návštěvník může sáhnout.

I poslední místnost je bez přístupu denního světla, temně modrá čímž nechává nerušeně vyniknout exponáty. Aby bylo zamezeno zbytkovému světlu, je veškerá grafika nacházející se v této místnosti podsvícena.

5. Usměrnění počtu návštěvníků v trezorové místnosti

Nejcennější exponát se nachází v trezorovém sálu, do kterého vedou dvě dvojice trezorových dveří, jelikož je nutné korigovat počet osob nacházejících se v sále s relikviářem, navrhujeme vybavit dveře turnikety, které propustí dovnitř jen tolik osob, kolik bude konzervátorem a klimatologem povoleno. Aby tato regulace byla pro návštěvníky co nejméně svazující, navrhujeme, aby už při prodeji vstupenek byla stanovena doba, kdy by návštěvník mohl do trezorové místnosti relikviáři vstoupit, v případě nenaplněné kapacity návštěvníků v prostoru relikviáře může vstoupit i ten, kdo lístek na daný čas nemá.